

Eda TANYILDIZI¹

**TÜRK FIKRA TİPLERİNDEN ‘PALULU TİPİ’ ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME**

Özet

Fıkra, kısa ve öz bir anlatıma sahip bir düşünceyi veya toplumdaki bir yanlış ortaya çıkarmayı hedefleyen, ironi yüklü dille iletisini sunan halk anlatıdır. Halk edebiyatı kültürü içinde dilden dile aktarılarak yayılan fıkralarda her toplum kendi mührünü fikraya vurarak onun yeniden doğmasını sağlar.

Toplumlar, kendi kültürünü kendine özgü bir anlatım tarzıyla bölgenin değerlerini, dünyaya bakışını fikraya giydirek onları toplumun aynası durumuna getirirler.

Fıkra, yaşanan toplumun birçok özelliğini içinde barındırır. Her toplumda belirli tipler toplumun yansıtıcı durumunda olmuştur. Toplumda öne çıkan bu tipler fıkra tiplerinin doğmasına hâsıl olup toplum içinde yaşamayı da sürdürmektedir. Bu tipler belli bir ulusu temsil edebildiği gibi dar bir alanda kalıp mahalli tipleri de yansıtabilir. Mahalli fıkralarda belirli tipler öne çıkabildiği gibi bazen sadece bölge adının yer aldığı görülmektedir.

Biz bu çalışmamızda, Palu bölgesinde hayat bulmuş, Palulu tipi üzerinde durarak bu tipin ana hatlarını çizmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Fıkra, fıkra tipleri, mahalli fıkra, Palu

TURKISH PARAGRAPH THE TYPE 'PALU TYPE' ON AN ASSESSMENT

Abstract

Paragraph which has short and essence expression an idea or aiming to bring to light fault of society and reporting with ironical is folk narrations. paragraph that is overspread orally in folk literature culture are provided to be regenerated marking society's impress to paragraph.

Societies call up society mirror which has their culture with their speech style, area's worths, world view wearing paragraph.

¹ MEB., Fırat Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı (Yüksek lisan Öğrencisi), edatanyildizi23@gmail.com

Paragraph includes in lots of society characteristics. Specific types reflect on societies's worth. Coming into prominence in society types have been living in society being birth new type. This types can represent both whole nation and local type. There are only local name such as can be highlighted in local paragraph.

We try to draw essence lines of the type in lived Palu on Palu type.

Key Words: Paragraph, paragraph types, local paragraph, Palu

GİRİŞ

Türk halk edebiyatında seçkin bir yere sahip olan fıkralar, sözlü gelenekte doğmuş ve ait olduğu toplumun sosyal, iktisadi, kültürel maddi ve manevi değerlerini yansıtan halk anlatılarıdır. Bu anlatıların varlığı çok eski dönemlere dayanmakla birlikte asıl yükselişini Tanzimat döneminde göstermiştir. Şüphesiz fıkralar bir toplumun dünyaya bakışını anlatması, toplumun zekâsını türlü söz oyunları ile vermesi bakımından diğer nesir türlerinden farklı bir yere sahiptir.

Her anonim halk ürününün bir yaratım süreci vardır. Bu oluşumda da önemli bir yer de fıkra tiplerine aittir. Fıkra tipleri, fıkranın içindeki ana kahraman konumunda olup toplumun yozlaşmış, eksik yönlerini eleştiren ya da toplumda belli bir kesimi yansıtan şahıslar olarak karşımıza çıkar.

Yıldırım fıkra tipini; Türk edebiyatında gerek sözlü gerekse yazılı olsun fıkralar halkın ortaya çıkardığı fıkra tipine bağlı kalınarak anlatılmaktadır. Fıkranın en temel özelliği de budur. Fıkra tipi olarak kast edilen fıkranın kahramanıdır; fakat bu kahraman bir tane değildir. Lakin fıkralarda tek tip yoktur. Fıkralardaki 'ana tipe' fıkra tipi denir. Fıkralarda bu şekilde tipleşme eğilimi gösteren kişilerle günlük hayatın içinde karşılaşılan ikinci dereceden tiplere 'alt tipler' diyerek her fıkranın içinde bir fıkra tipinin bulunduğunu açıklamalara bağlı olarak anlamaktayız. (Yıldırım 1999:18)

Her toplum fıkralarında, kendine özgü olayları, düşünceleri dile getirir. Fıkraların kısa olması onu anlatacağından geri bırakmaz hatta aksine az, öz, ince bir alay ile daha etkili olarak toplumu anlatır. Çarpıcı kelimeleri ve kuruluşuyla dikkat çeken fıkralar insanı güldürürken düşündürmek ve terbiye etme amacı güder.

Bir toplumun zekâsını, muhakeme gücünü, inancını, yaşam koşullarını, dünya algısını; yani duyuş ve düşünüşe ilişkin toplumu ilgilendiren her türlü olay fıkranın sınırları içinde yer almaktadır.

Fıkralarda anlatılan tipler, olaylar ve yerler bize o dönemde yaşayan toplum hakkında önemli bilgiler vermektedir. (Özer 2011: 154) Bugün fıkra tipi deyince aklımıza Nasreddin Hoca, İncili Çavuş, Bekri Mustafa gibi ulusa mal olmuş isimler gelmektedir. Hâlbuki yöre halkı içinden çıkmış tipler de birçok yönden içinde bulunduğu toplumun beşeri, siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal hayatı hakkında bilgi verir. Dar bir alana sıkışarak yaşamaya çalışan bu mahalli tipler yöre halkı tarafından bilinmekle birlikte bulunduğu bölgenin de temsilcisi konumundadır.

Tipler oluşumlarının ilk aşamalarında kişisel özellik taşımasıyla birlikte zamanla asıl kimliklerinden kurtulmuş, bulunduğu topluma mal olmuş, toplumla bütünleşmiş ve adı yerine bulunduğu toplumun, yörenin ismi ile anılır olmuştur. (Yardımcı 2013: 328)

Bölge ve yöre tipleri denilince akla belli bir coğrafya üzerinde yaşayan insanları temsil eden ve bağlı oldukları yerle anılan fıkra tipleri gelmektedir. Bu tiplerin en belirgin özelliği bulunduğu bölgenin ismiyle anılması ve zikredilen bölge içindeki insanları temsil etmesidir. (Artun 2010: 3)

Mahalli fıkralar da diğer fıkra türleri gibi kişilerin karşılıklı konuşmasına bağlı olarak toplumsal sorunları, aksaklıkları ortaya çıkarır. Toplumsal zeminden beslenen bu yanlışlıklar kaynağı halk olduğu için gerçekçi bir yapıya sahiptir. Yalnız bu gerçeğin birebir yansımaları şeklinde olmayıp hayal gücünün ince bir zekâ ve keskin bir alay ile birleşiminden doğmaktadır.

Fıkraların merkezinde insan yer alır; merkezinde insan olan fıkranın asli kahramanı da ana tip olarak karşımıza çıkar. Biz bu çalışmamızda Elazığ ilinin Palu ilçesine bağlı olarak doğmuş 'Palulu tipi' üzerinde değerlendirme yapmaya çalışacağız. Değerlendirmeden önce Palu bölgesi, konumu, kültürel yapısı ve iklimlerin insanlar üzerindeki etkisini göz önünde bulundurarak bölgenin iklimini kısacası yöre hakkında gereken bilgileri vermeye çalışalım.

Palu

Anadolu tarih süresince büyük medeniyetlerin beşiği olmuştur. Birçok kültür Anadolu toprağından geçerken kendi mühürlerini bu topraklara bırakmışlardır. İşte bu kültür birikimi içinde Palu pek çok devletin, beyliğin hâkimiyeti altına girmiştir. (Bakıcı 2012: 1) Zengin bir kültür ve medeniyete sahip olan bölge haline gelmiştir.

Palu kelimesinin aslı Balu olup Rum ağzında Balaouos'tur. Yöre çağlar boyu dinmek bilmeyen bir yurt edinme hürsünün çalkantılarıyla dopdolu bir tarihi barındırır. (Yapıcı 2004:10) Bu yüzdendir ki Palu ve çevresi tarih boyunca Hurri-Mitanniler, Asurlular, Persler, Roma ve Bizans gibi çok eski ve farklı kültürlere ev sahipliği yapmıştır. (Bakıcı 2004:27)

Çok eski bir tarihe sahip olan Palu, Murat Nehri'nin sağ tarafında, Palu kalesinin doğu ve güney yamacına kurulmuş, savunmaya oldukça elverişli her dönemde mühim olaylara şahit olmuş ve büyük devletlerin kurulduğu önemli bir yerleşim mekânıdır. Dağlık bir bölge olması sebebiyle soğuk ve sert bir iklime sahiptir. (Yapıcı 2004:140-146)

Birçok medeniyete ve kültüre ev sahipliği yapmış Palu ve çevresinde ünü pek çok yere yayılmış mutasavvıflar ve önemli âlimler yetişmiştir. Palu halkı bu tasavvuf ışığı altında dinine oldukça düşkün, hürmetkâr, tevbirli aynı zamanda kanaatkâr insanlardan oluşur.

Palu Fıkraları

Palu fıkraları toplumun herhangi bir kesimini temsil etmemektedir. Ana tip olarak belli bir isim ön plana çıkmaz; yalnız Palu bölgesinin hemen her tarafında görülebilen insan tipini Palu fıkralarında görmek mümkündür. Palu insanının düşünüş, duyuş, dünyayı algılayışı fıkraların içyapısını oluşturmaktadır. Mekân ise bölgeye ait gerçek yaşanılan yerlerdir. Zaman unsuruna gelindiğinde fıkranın iletisine bağlı olarak bazen öne çıkmakta bazen ise belirsizliğini korumaktadır.

Palu fıkralarında kişiler bu bölgenin insan tipini temsil etmektedir. Genellikle gözü kara, cesur, saf, muhalif, korkusuz, dindar, duyduklarına kolayca inanabilen bir karaktere sahip Palu insanı, Türk anlatma geleneği içinde yer alan fıkralarda yerini almış ve bölgenin insan tipini çizmiştir.

Fıkralardaki kişiler, genellikle toplumda yer alan günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz gerçek ve doğal insanlardır. Bilindiği üzere olağanüstü varlıklara fıkralarda pek rastlanmaz. Nitekim Palu fıkralarında da bu özellik görülmele birlikte kişiler gerçek yaşamda karşımıza çıkabilecek doğal bir insan tipini yansıtır. Doğal yaşam süreci içinde vuku bulan olaylar, gerçek insan tipine uygun olarak fıkraların temelini oluşturur.

Fıkranın oluşabilmesi için bir tez ve anti-tez olması gerekmektedir. Toplumda görülen yanlışlıklar ince bir istihza ile kahramanların veya toplumdaki herhangi bir olayın üçüncü bir kişinin ağzından anlatılmasıyla fıkralar ortaya çıkmaktadır.

Palu fıkralarının konularının büyük bir kısmını bölgede yaşayan insanların karakterleri oluşturur. Palu fıkralarında bölgenin insan tipinin yanı sıra toplumu rahatsız eden olaylara da yer verilir. Sosyal hayattaki her türlü sorunlar fıkraların konusunu oluşturabilir. Bölge insanının kültürel ve ahlaki değerlerini kısacası Palu insanının izini Palu fıkralarında açıkça görebiliriz.

Palulu fıkralarının benzerlerine Elazığ ilinin diğer ilçelerinde de rastlanabilmektedir. Kişi ve yer adları, çağına göre, yöreye özgü özellikler giyinerek yeniden karşımıza çıkabilmektedir. Bu da fıkranın bölgelere, kültürlere göre adapte olabileme özelliğini göstermektedir.

Palu fıkralarında yöre insanların eğlenen, mizah konusu yapılan dünyayı algılayışıdır. Yapılan bu çalışmada Palulu tipinin türlü davranışlar karşısındaki tepkileri, dil yanlışlarından doğan mizahı, eğitim eksikliğinden kaynaklanan aksaklıklar gerek derlediğimiz gerekse alıntıladığımız fıkralar çerçevesinde incelenecektir.

İncelenen on bir Palu Fıkrası:

- 1)Bozuk Para
- 2)İmam-Hatip
- 3)Cemaat
- 4)Palu Nüfusuna Kaydedeceğim
- 5) Hacı
- 6)Sizinki Gavuşı De Benimki Niye Gavuş mi
- 7)Deli
- 8)Hayrat
- 9)Uzun Saçlı Kız
- 10)Ölen Zaza
- 11)Adın Ne Senin

1)Bozuk Para

Baskillinin biri: “Bu Paluluların yaptıkları artık yeter.” demiş. Onlara Baskilliler’le uğraşılmayacağını, onları alt etmek için elli beş lira çıkaracam ve onları kahvelerinde rezil edecem, demiş. Elli beş lirayı cebine koyarak palulu’ların kahvesine gitmiş. Çayını içmiş ve bağırarak elli beş lira bozuğu olan var mı, demiş. Palulunun biri ayağa kalkarak getir iki 27, 5 yapayım demiş. (K1)

2)İmam-Hatip

28 Şubat'ın en civcivli zamanları. İrtica, başörtüsü vb. derken İmam-Hatiplerin kapatılması gündemde. Palu'da bir cuma çıkışında cemaat kaymakamlık binasına doğru yürüyüşe geçer. Kalabalık gittikçe artarken şu sloganla yeri göğü inletmektedirler:

- "İmam-Hatip kapatılmaz!"

Derken kaymakam balkonda görünür ve çok kısa, tek cümlelik bir konuşma yapar:

- "İyi ama Palu'da İmam-Hatip yok ki..."

Kalabalık çıt çıkarmadan dağılırken sessiz gülüşmeler arasında bir gencin şöyle dediği duyulur:

- "Ula Palu'da İmam-Hatip olacaktı ki siz göreydiz kim erkek!.." (K2)

3)Cemaat

Vaiz kürsüde vaaz ediyor sözün bir yerinde "Ey cemaati Müslimin zinhar Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin....Cenabı Allah "Laileha İllallah diyen her Müslüman'ı cennetine koyacaktır. Hatta hatta Palu'lu olsa bile!" (K3)

4)Palu Nüfusuna Kaydedeceğim

Palu'da bayram arifesi, millet alışveriş yapmaktadır. Yani çarşı oldukça kalabalıktır. Bu kalabalıkta eşeğin biri yüküyle birlikte yolun ortasına yıkılır. Bütün çabalara rağmen eşek yerinden kaldırılamaz. Trafik allak bullak olmuştur. Derken iş kaymakama intikal eder. Kaymakam:

-Ne oldu, bu kalabalık ne, anarşi mi var?

-Yok kaymakam Bey. Bu eşek yere yatmış kalkmıyor.

Kaymakam olayı dinledikten sonra eşeğin veteriner hekim tarafından öldürülmesini ve belediyenin ilgilenmesini ister. Eşeğin sahibi ise bütün varlığının bu eşek olduğunu ve öldürülmemesini anlatmaya çalışır. Bu arada yaşlı, eli ayağı titreyen biri kalabalığın arasından yaklaşır. Şöyle etrafına bir bakar ve sorar:

-Ne oluyor burada gardaş?

Bir görevli:

-Amca eşek yatmış kalkmıyor. Sen karışma, kaymakam Bey zaten sinirli.

Yaşlı amca kendinden emin bir tavırla:

-Bi dakika canım, ben şimdi onu kaldırmasını bilirim. Geçin bi kenara tecrübesizler.

Yaşlı amca eğilip eşeğin kulağına bir şeyler fısıldar. Eşek ise ani bir refleksle kalkıp kaçar.

Kaymakam şahit olduğu olaya çok şaşırır ve hemen yaşlı adamı çağırıp sorar:

-Amca siz bu eşeğe ne dediniz? Ermiş misiniz ki bu eşek hemen kalkıp kaçtı? Yoksa okuyup üflediniz mi? Ne yaptınız söyleyene.

Yaşlı amca mütevazı bir tavırla:

-Gaymakam bey, öncelikle ben kendimi tanıtayım. Ben emekli bir nüfus memuruyum. Adım Ali Şimşek. Eşeğe dedim ki ülen eşeoğluşek, adam gibi gahıp cehennem olisen ol,

yohsa vallahide billahide böğünden tezi yoh, seni Palu nüfusuna kaydedecem. Eşek bunu duyunca hemen gahıp kaçtı.(K4)

5) Hacı

Palulu Akıl Hastanesine başhekim olmuş. Bakmış ki delinin biri namaz gılı. Sormuş:

- Tek başına mı namaz gılısin?

Bunun üzerine deli gitmiş tüm arkadaşlarını getirmiş, namaz kılmaya başlamışlar.

Palulu tamam, demiş. Siz namaz gılısınız, sizi haca gönderecem. Deliler aylarca namaz gılmışlar. Paluluyu görünce

- Hani bizi haça gönderecektin?

Palulu almış başhekimliğin önüne getirmiş delileri.

-Aha demiş burası hacılığınızı yerine getirün, demiş.

Palulu gitmiş içeri çayını içerken delileri seyredimiş, birden başhekimliğin etrafında dönen deliler başlamışlar taş atmaya camlar gırılmış. Palulu:

- Vule nedisiz, demiş delilere?

-Deliler tavaf bitti şimdi şeytanı taşlık, demiş. (K4)

6)Sizinki Gavuşı De Benimki Niye Gavuş mi

Palulu'nun alacağı olan adam, borcunu ödeyemeden ölür. Bizim Palulu alacağını alamadığı için son derece kızgındır. Kızgınlığını belirtmek için her nereye getse ölen adama küfür etmektedir. Duyan arkadaşları Paluluya:

- Ula gardaşım ayıpdır. Niye küfür edisin? Nasıl olsa gavuşmi.

Palulu biraz düşünür ve:

- Ula siz ölenin arhasından Fatiha ohuyup, elizi yüzüze sürisiz, o gavuşı de, benim ettiğim küfürler niye gavuş mi, demiş.(K5)

7)Deli

Palu'da delinin biri sokakta geziyormuş. Çocuklar bunu sürekli rahatsız etmiş. Deli bıkmış artık sokağın sonunda oturan sözü geçerli adama yanaşmış demiş:

- Bana deli diyip beni dinlemiyorlar, sen akıllısın sen söyle seni dinlesinler demiş. (K6)

8)Hayrat

Palulu öğretmen Hıdır Suna, palu'da hayrına bir çeşme yaptırarak kendisinin ve eşinin ismini yazar çeşmeye. Rahmetli Kasım ağa da bir gün çeşmenin önünden geçerken bakar ki yazı var; ama okuma yazması olmadığı için birisine sorar. Ağa:

- Bunde ne yazer?

Adam:

- Hıdır Suna ve eşinin hayratıdır, diyince Ürfün harfin.....m buz gibi Gıyas Efendi varken tutmuş kendi adını yazmış çeşmeye demiş. Sözde Gıyas Efendi'ye iyilik ediyor ha...(K7)

9)Uzun Saçlı Kız

Palulu Dayı İstanbul'a gelmiş. Otobüse binmiş önünde de bir uzun saçlı var. Demiş:

-Kızım ambele kenare geç ilerliyem.

Uzun saçlı demiş:

-Amca ben kız deyilim.

Dayı:

-Vah vah bu genç yaşta dul mu kaldın kızım?

Uzun saçlı kızmış.

- Dayı ben kız deyilim.

Dayı:

- Tamam tamam ne gızisin? Arğadan garı önden bıyıklı sakallı erkek. (K4)

10)Ölen Zaza

Zaza palulu ölmüş. Melekler sormuşlar:

-Nebin kim?

- Homa zon.

Melekler hangi peygambere gitmişlerse, böyle bir ümmetimi hatırlamıyorum, demiş.

Adem(aleyhisselam):

- Böyle bir evladımı hatırlayamadım.

Melekler, Cenab-ı Allah'ın huzuruna çıkarlar:

- Yarabbi bir kulun gelmiş, nebin kim diye sorduk homa zon diyor. Hiçbir peygamber hatırlayamadı. Adem(aleyhisselam)'de böyle bir evladı hatırlayamadı. Cenab-ı Allah meleklerle şöyle buyurur:

-O kulum zaza'dır, aracı kullanmaz, direk bana bağlıdır atın cennete gitsin.(K4)

11)Adın Ne Senin

Eski Palu geleneği gereği eşraf zaman zaman yemekli toplantılar tertip eder, bu toplantılarda kültürel, siyasi, ekonomik, güncel ve dini konular da konuşulur, tartışılır, çeşitli şaka ve espriler ile hoşça vakit geçirilmiştir.

Aralarında yemeğe çok düşkünlüğü ile tanınan, obur Küçük Ağa'nın da bulunduğu yine böyle bir toplantıda yemekler görenek gereği yapılaş şekillerine göre sofraya getirilir. Kuzular, pilavlar...vs.

Bizim Küçük Ağa kabın dibini silmek kapta yemek kalmayana kadar yemek sünnettir deyip o güzelim yemekleri siler süpürürmüş. Hizmetçiler bu nadide sofradan Küçük Ağa'dan arta kalan yemekler kalmayınca nasiplerini alamazlar ve içten içe kızarlarmış.

Yemekler yenir, sıra eski usul leğen, ibrik getirilerek el yıkamaya gelir. Bizim Küçük Ağa eline su döken hizmetçiye hitaben:

-Oğlum, adın ne senin? diye sorunca yemek yiyişinden çok içerlemiş olan hizmetçi:

-Benim adım Farz efendim, der.

Küçük Ağa:

-Bu nasıl isim evladım, der.

Hizmetçi şu cevabı verir:

-Sünnet diyem de beni de yiyessin? der.(Katı 2005:9)

Palu Fıkralarında Anlatım

Palu fıkralarının dili, fıkra diline uygun olan günlük konuşma dilidir. Karşılıklı konuşmaların sıkça yer aldığı Palu fıkralarında mizahın bazen kelime oyunları ile yapılması dikkat çekicidir. Fıkralarda ağız özelliklerinin korunduğu, olaylara ve kişilere göre zaman zaman değişen dilsel nitelikler görülür. Ayrıca fıkralarda mecazlardan, kelime yanlışlıklarından, dil sürçmelerinden yararlanılmıştır. Cümleler ise genel olarak basit yapıya sahip olup halkın konuştuğu dil esas alınmıştır. 2, 5, 6, 8, 9 nolu fıkralarda bölgenin ağız özelliklerinin korunduğu görülmektedir. Şimdiki zaman ekinin(-yor) bölgeye uygun (-sIn,-I) şeklinde olduğu görülür. Ayrıca kelime başlarındaki k>g değişimi bulunmaktadır.

Palu Fıkralarında Kompozisyon

Palu fıkralarında olaylar genel olarak öyküleyici anlatım tekniği kullanılarak anlatılır. Diyalogların geniş yer tuttuğu Palu fıkralarında bölgenin söyleyiş özelliklerine bağlı kalındığı görülür. İçyapısı incelendiğinde yalın, sade, özlü ve mizahi bir dil vardır. Fıkranın konusu bölge insanının gülünç yönleri, zaafı ve dünyayı algılayışdır. Dilin zaman zaman ironik karaktere büründüğü Palu fıkralarında söz sanatlarından da yararlanılmıştır. Üç numaralı fıkra son cümle vurgusuyla, 5 numaralı fıkra söz sanatlarından yararlanarak can alıcı noktanın son cümle bırakılmasıyla, 6 numaralı fıkra ise naif bir noktadan olaya girip kendi lehine olayı döndüren bir Palulu tipini görmekteyiz. Ayrıca yedi numaralı fıkra zıtlıklardan yararlanarak 11 numaralı fıkra ise kelime oyunları ile fıkra düzeni sağlanmıştır.

Palu Fıkralarında Konu

Cahillik, cesaret, din vb.'dir. Bir numaralı fıkra, uyanık ve çözümcü bir Palulu tipi, 2 numaralı fıkra muhalif, 3 numaralı fıkra bölgenin iklimine uygun sert bir Palulu, 4 numaralı fıkra bölge insanına hakaret içermekle birlikte mizah yönü ağır basan bir fıkra, 5 numaralı fıkra bölge insanın zekâsını, karşıtlıklardan yararlanarak anlatan mükemmel şekilde teşekkül etmiş bir fıkra, 6 numaralı fıkra, 5 numaralı fıkra ile aynı özelliği göstermektedir. Yedi numaralı fıkra kendini her daim ayrıcalıklı konumda gören Palulu tipi, bölge insanının zekâsını ince bir dokundurmayla anlatmaktadır. Sekiz numaralı fıkra mizah yönünün ağırlıkta olduğu bir Palulu tipi, 9 numaralı fıkra cahillik konulu olmakla birlikte dünyanın kendi etrafında döndüğüne, hayatın kendi kültürünün dışında olmadığını anlatan bir Palulu tipi söz konusudur. On numaralı fıkra Paluluların biricik, eşi benzerinin olmadığını anlatan bir fıkra, 11 numaralı fıkra ise ağgözlülük konusu, kelime oyunları ile işlenmiş bir Palulu tipi yer almaktadır.

Palu Fıkralarında Zaman-Mekân-Kişi

Belirli bir ana tip olmamakla birlikte belli bir zaman dilimi de yoktur. Fıkraların geçtiği tek mekân ise Palu'dur.

Sonuç

Palu fıkralarının çoğu, bölgeye özgü nitelikler taşımakla birlikte çok farklı kültürlere ev sahipliği yapan bölgenin diğer kültürlere ilişkin izlerini de yansıtmaktadır. Yörede yaşayan insanın ruh ve düşünce dünyasını açığa vuran birçok yansımayı fıkralardan anlamaktayız. Bölgesel tip grubunda değerlendireceğimiz Palu fıkraları, bölge halkının insanları temsil etmenin yanı sıra bölge halkının kıvrak zekâsını, bilgisini, bilincini, bilinçaltındakileri derin bir mizah ile anlatmaktadır. Bölge halkı kendi inancıyla, değerleriyle uyuşmayan bütün davranışları Palulu tipi üzerinden aktarmaya çalışmıştır.

KAYNAKLAR

- ARTUN, Erman (2010); *II. Uluslararası Türk Dünyası Kongresinde Sunulan Bildiri*, 2010, İzmir
- BAKICI, Yusuf (2004); **Tarihte ve Günümüzde Palu**, Elazığ
.....(2012); **Kültür ve Medeniyet Şehri Palu**, Elazığ
- KATI, İsmail Ekrem (2005); **Elazığ Fıkraları**, Elazığ
- ÖZER, Tuğba (2011); “*Nevşehir’de Anlatılan Bektaşî Fıkraları*”, Nevşehir Üniversitesi Yayınları, Nevşehir
- YAPICI, Süleyman (2004); **Palu, Tarih-Kültür-İdari ve Sosyal Yapı**, Elazığ
- YARDIMCI, Mehmet (2013); **Türk Halk Edebiyatından Nesir ve Nazım-Nesir Karışık Türler**, İzmir
- YILDIRIM, Dursun(1999); **Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları**, Ankara

KAYNAK KİŞİLER

- K1: Aziz Yıldırım, Öğretmen, Üniversite mezunu, Elazığ doğumlu, 27 yaşında, Derleme yeri: Elazığ-2014
- K2: Ömer Demirbağ, Öğretim üyesi, Üniversite mezunu, Elazığ doğumlu, 55 yaşında, Derleme yeri: Elazığ-2014
- K3: Mehmet Şükrü Baş, Emekli(gazeteci-yazar-şair), Üniversite mezunu, Elazığ doğumlu, 41 yaşında Derleme yeri: Elazığ-2014
- K4: Günerkan Aydoğmuş, Emekli (eğitimci-yazar), Üniversite mezunu, Elazığ doğumlu, 65 yaşında, Derleme yeri: Elazığ-2014
- K5: Faik Çaça, Esnaf, Lise mezunu, Elazığ doğumlu, 48 yaşında, Derleme yeri: Elazığ-2014
- K6: Ünal Apaydın, Memur, Üniversite mezunu, Elazığ doğumlu, 29 yaşında, Derleme yeri: Elazığ-2014
- K7: Halis Yıldız, Esnaf, Lise mezunu, Elazığ doğumlu, 48 yaşında, Derleme yeri: Elazığ-2014